

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ:
СУТНІСТЬ, ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ**

Участь здобувачів вищої освіти у науково-творчому процесі є важливою умовою забезпечення високої якості підготовки фахівців і безперервного оновлення змісту професійної освіти. Сучасні вимоги до освітньої діяльності зумовлюють необхідність кардинальних змін у підготовці здобувачів вищої освіти.

Ми переконані, що вища освіта напряму співвідноситься з поняттями «компетенція» і «компетентність», які є ключовими для компетентного підходу. Особливе місце серед базових компетентностей фахівців, формуванню та розвитку яких приділяється особлива увага, посідає саме дослідницька компетентність. Означений вид компетентності є невід'ємною складовою професійної діяльності.

Встановлено, що проблему формування дослідницької компетентності розкрито у роботах М. Архіпової, В. Болотова, М. Голованя, І. Зимньої, С. Осипової, В. Сотник. Особливості організації науково-дослідницької діяльності досліджували Л. Ведернікова, Л. Дудікова, А. Зуєва, А. Масинець, Л. Мироненко, В. Шейко та інші. Попри численні дослідження, ця проблема на часі, оскільки існує й досі суперечність між важливістю дослідницької компетентності у фаховій діяльності майбутніх педагогів та ще не повністю розробленою технологією її цілеспрямованого формування під час навчання у ЗВО.

Сьогодення вимагає бути активними суб'єктами своєї професійної діяльності і мати високий рівень науково-дослідницької компетентності. Так, дослідницьку компетентність С. Сисоєва розглядає як інтегровану особистісно-професійну якість фахівця, яка відображає мотивацію до наукового пошуку, рівень володіння методологією педагогічного дослідження, особистісно-значущими якостями дослідника, зокрема такими, як інноваційне мислення, здатність до творчої та інноваційної діяльності [1, с.10]. Т. Шкеріна визначає дослідницьку компетентність як здатність педагога до психолого-педагогічної дослідницької діяльності, яка включає знання її основних компонентів та уміння з їх реалізації, стійке визнання важливості дослідницької діяльності для вирішення професійних завдань в умовах модернізації освіти [2, с.8].

Ми дослідницьку компетентність майбутніх педагогів розглядаємо як інтегративну характеристику професійно важливих якостей та властивостей особистості, яка виявляється в готовності і здатності здійснювати дослідницьку діяльність, що проявляється в умінні бачити суть проблеми, визначати мету дослідження, предмет, об'єкт та завдання; формулювати гіпотезу, планувати хід власної дослідницької діяльності; володіти дослідницькими методами; перевіряти робочу гіпотезу; аналізувати результати власної дослідницької діяльності та формулювати відповідні висновки; умінні презентувати власні здобутки під час академічного дискурсу.

Формування дослідницької компетентності – цілеспрямований систематичний процес, спрямований на засвоєння теоретичних знань з методології наукових досліджень, дослідницьких умінь, навичок, набуття початкового досвіду, що здійснюється переважно за допомогою впровадження дослідницької діяльності в

освітньому середовищі вищої школи. Ми вважаємо, що формування та удосконалення дослідницької компетентності майбутніх педагогів стане можливим за умови цілеспрямованої, системної роботи, починаючи з першого курсу навчання у вищій школі, що є важливим складником фахової підготовки майбутніх педагогів, а, отже, й передумовою до здійснення дослідницької діяльності у галузі освіти.

Дослідницька компетентність нерозривно пов'язана з дослідницькою діяльністю, власне, процесом дослідження, і проявляється в усвідомленні сенсу і значущості дослідницької діяльності, у володінні дослідницькими знаннями, вміннями і навичками, обґрунтованому виборі й оптимізації дослідницьких рішень у разі їх багатоваріантності, здатності використовувати набуті знання та вміння в педагогічній діяльності. Здійснення дослідницької діяльності у ході фахової підготовки майбутніх педагогів включає проведення різнопланових досліджень, які характеризуються невизначеністю умов і вимог, що пояснює важливість сформованості теоретичних знань та практичних умінь, які забезпечують оригінальність мислення та здатність до інноваційної дослідницької діяльності.

Слід зазначити, що навчання наукового дослідження є поетапним, цілеспрямованим процесом формування всіх компонентів дослідницької культури фахівців, а саме: розумових умінь і навичок (аналіз і виділення головного; порівняння, узагальнення та систематизація; визначення та пояснення понять; конкретизація, докази і спростування; вміння бачити протиріччя); умінь і навичок роботи з науково-дослідницькою літературою та іншими джерелами інформації; умінь і навичок, пов'язаних з академічною культурою.

Науково-дослідницька діяльність є доволі складним компонентом навчальної діяльності, що передбачає оптимізацію мотиваційної сфери студентів, форми та методи наукового пізнання, необхідні для організації і проведення дослідницького процесу, що дає змогу здобувачам вищої освіти якомога повніше розкрити індивідуальність, наукові, дослідницькі та творчі здібності.

Формування дослідницької компетентності майбутніх педагогів залежить від забезпечення таких педагогічних умов: 1) умотивованість майбутніх педагогів до дослідницької діяльності; 2) забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії; 3) створення у ЗВО психологічно комфортного освітнього середовища академічної доброчесності, що враховує специфіку професійної діяльності майбутніх педагогів та сприяє їх професійному зростанню. 4) Створення комплексу практичних завдань для науково-дослідної роботи студентів, розроблених з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності.

Особливу увагу при формуванні дослідницької компетентності педагогів слід приділяти самостійній науково-дослідній роботі, яка дає змогу корегувати, поповнювати та вдосконалювати раніше отримані знання при вивченні лекційного матеріалу з дисциплін практико-орієнтованого циклу. Йдеться про участь у науково-практичних конференціях; розробку мультимедійних презентацій; моделювання презентації книжкових виставок; створення електронних версій документів; підготовку рефератів, доповідей, курсових і випускних кваліфікаційних робіт; пошук та сортування необхідної інформації; організацію діалогу в мережі (використання електронної пошти, телеконференцій тощо).

Таким чином, спеціально організована освітня та науково-дослідницька діяльність студентів, спрямована на формування науково-дослідної компетентності, є важливим фактором професійного становлення майбутніх фахівців. Формування та удосконалення дослідницької компетентності майбутніх педагогів стане можливим від забезпечення низки педагогічних умов, та цілеспрямованої, системної роботи, що є важливим складником фахової підготовки майбутніх педагогів, а, отже, й передумовою до здійснення дослідницької діяльності у галузі освіти.

Список використаних джерел

1. Сисоєва С. О. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник / С. О. Сисоєва, Л. В. Козак // Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2016. – 155с.
2. Шкерина Т.О. Формирование исследовательской компетентности будущих бакалавров педагогов-психологов в ВУЗе: автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. пед. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования»/ Т.О. Шкерина Красноярск, 2013. – 23 с.

ФЕНЦИК Н.Р.,
ПОПОВИЧ Н. Ф.

Мукачівський державний університет, Україна

СТИЛІСТИЧНІ НОРМИ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ

Питання стилістичних норм завжди було актуальним і важливим, оскільки для того, щоб порозумітися зі співрозмовником, мовцям доводиться підпорядковувати власне мовлення певним правилам. Важливим проблемам професійного мовлення присвячено ряд публікацій [1; 2; 3; 4].

Як відомо, мовна норма – це сукупність правил реалізації мовної системи, прийнятих на певному етапі розвитку суспільства як взірць, саме вони регулюють правильність мовлення.

Для правильного мовлення важливо розуміти суть понять «стиль» та «норма». Стиль відбирає певний перелік мовних одиниць і передбачає обов'язкове їх вживання у мовленні. Норма закріплює в ужитку певний мовний елемент як взірцевий, правильний, доречний. Основними рисами мовних норм є їх обов'язковість, однак залежно від мовленнєвої ситуації відбираються лише ті мовні засоби, які є найбільш доречними.

Поняття «стилістичні норми» трактують як норми, що «регулюють вживання мовних засобів відповідно до мовного стилю» [5, с. 45].

Стильова доцільність полягає в розподілі мовних одиниць за текстами відповідно до їхнього стильового забарвлення, у використанні в текстах лише тих стилістичних одиниць, які органічні для певного типу тексту.

Оскільки в українській літературній мові існує ряд стилів мовлення, використання кожного з них потребує чіткого дотримання норм. Зокрема, у публіцистичному, художньому та епістолярному стилях допускається широке варіювання форм – від конкретного слововжитку до синтаксичної побудови речень та текстів. На противагу цим стилям, постають норми офіційно-ділового стилю, які

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>